

eP Primera fila ICULT

Exposició d'un conjunt desconegut

Arquitectes amb amor a l'art

Can Framis exhibeix una selecció de 95 obres de la valuosa i inèdita col·lecció de dibuixos del Col·legi d'Arquitectes

Les peces van ser donades per grans artistes als alumnes de la promoció de 1960 per finançar el viatge de fi de curs

Els originals surten per primera vegada del Col·legi d'Arquitectes, on van ingressar el 1960. Aquell any, els estudiants de l'últim curs aspiraven a un viatge de fi de carrera que els permetés veure *in situ* les construccions dels seus arquitectes de referència. Això implicava un pressupost de 500.000 pessetes, però amb els sopars, balls i ajudes de rigor només van aconseguir recollir «quatre duros que no donaven per a res», detalla Vicente Saavedra, un dels alumnes implicats llavors. Així que es van espremer els cervells i va sorgir una idea: «Demandar una obra als artistes i arquitectes més famosos del món per després subhastar-la i així finançar-nos», recorda l'arquitecte. Dit i fet. Es van posar en contacte amb els millors, i els millors no van defraudar.

EL VETO A DALÍ I COCTEAU // Per fer la llista d'artistes van comptar amb l'ajuda d'Alexandre Cirici per als catalans i espanyols; i del catàleg *50 anys d'art modern* de l'Exposició Universal de Brussel·les del 1958 van sortir els candidats internacionals. Als pròxims els van visitar, als llunyans els van enviar una carta a través de les ambaixades dels seus països. I per a sorpresa de tots, molts van respondre. «Vam tenir un cop de sort extraordinari», destaca Saavedra. No ho va fer Picasso, a qui se li van enviar tres cartes. Sí que ho va fer Miró, però amb condicions. El català no volia participar-hi si hi havia Dalí i Cocteau. Al primer el qualificava de franquista, i al segon, de col·laboracionista. «Ens va deixar verds, ens acusava de no saber distingir entre el bé i el mal. De manera que li vam tornar a escriure mostrant penediment i ens va enviar el dibuix».

A Dalí no el van convidar, però van callar que Cocteau ja els havia enviat dos dibuixos, un d'ells dedicats. Va ser el primer a respondre, ho va fer al febrer, un mes després d'haver-l'hi demanat. «Ens interessava més veure les obres que el projecte de fi de carrera que al final no vam fer», explica José M. Sen Tato, un altre dels implicats. En realitat, el que va passar és que la iniciativa més la memòria del viatge –«un viatge molt professional», apunta l'arquitecte– van ser acceptats com a projecte.

Els 130 dibuixos es van exposar a la Sala Gaspar, on s'havien de subhastar, durant una setmana. El temps

1

2

3

Les làmines anaven a ser subhastades, però el col·legi professional va acabar comprant-les per 500.000 pessetes

suficient perquè tots els implicats s'adonessin que una col·lecció com la que havien aconseguit reunir no podia dispersar-se. La solució va arribar de la mà del col·legi, Antoni Moragas va portar el cas a la Junta General i després d'un intens debat es va acordar comprar la col·lecció per 500.000 pessetes, just el que necessitaven els estudiants per al seu viatge. Ara està valorada entre 750.000 i un milió d'euros. «Però no està a la

NATÀLIA FARRÉ
BARCELONA

Aquesta és la història d'una ambició i d'un somni. De l'ambició dels alumnes de la 85a promoció de l'Escola d'Arquitectura per recórrer món. I el somni d'aconseguir-lo. També hi ha molt d'atreviment o d'inconsciència juvenil en l'assumpte. A més d'una sort extraordinària i un final totalment inesperat. La crònica s'acaba amb una col·lecció de 130 obres firmades pels millors arquitectes i artistes nacionals i internacionals de mitjans del segle XX en mans del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. I, per descomptat, amb un viatge de fi de curs per a 22 dels 26 estudiants que es van llicenciar el 1960. Les peces, que són totes dibuixos, no es veuen des d'aleshores i ara s'exposen a Can Framis, fins al 3 d'abril, amb el títol d'*Una col·lecció per a un viatge*.

La mostra no inclou la totalitat dels fons, només una selecció de 95 obres realitzada per la comissària, Victòria Combalía, a partir de la «bella i qualitat de les peces, a més de la voluntat d'incloure algun artista català oblidat que està bé recordar, com Esther Boix i Cesc», explica. Reuneix noms tan impressionants com Joan Miró, Otto Dix, Lucio Fontana, Alexander Calder, Rufino Tamayo, Jean Cocteau i Walter Gropius, per posar-ne algun exemple. I permet, segons Combalía, fer «una narrativa completa de l'abstracció dels anys 60, des de l'informalisme, el *tachisme* i l'abstracció lírica fins a l'abstracció geomètrica i l'espacialisme». Encara que també hi ha un punt de realisme. L'exposició és, a més a més, una invitació a veure obres d'autors no representats en les col·leccions catalanes, com Giorgio Morandi, Karel Apple i Giuseppe Capogrossi.

EL RECORREGUT

1. José M. Sen Tato i Vicente Saavedra, dos dels arquitectes de la promoció que van impulsar la donació, ahir a l'exposició de Can Framis.

2. 'Figures', el dibuix que va donar Joan Miró no sense abans vetar Salvador Dalí i Jean Cocteau. Amb el primer va tenir èxit, però el segon sí que va participar en la donació.

3. 'Orfeu i lira', una de les dues làmines que va regalar Cocteau, aquesta amb dedicatòria inclosa.

4. Alexander Calder, conegut sobretot per les seves escultures mòbils, va fer aquest pastís per ajudar els joves arquitectes.

5. 'Dona', el dibuix de l'expressionista alemany Otto Dix, està considerat una de les millors peces de la col·lecció.

6. 'Espai', de Lucio Fontana, una obra sobre paper amb els mateixos talls que l'autor executava sobre les seves teles.

<<<

JOAN PUIG

Tribuna

Rosa Massagué
PERIODISTA

El 'mitjó' del Liceu

Fa un temps, un modest mitjó va generar una gran polèmica en què van intervenir tant artistes com ciutadans –amb opinió o sense– que van manifestar el seu grat o desgrat amb l'escultura de 18 metres que havia de penjar de la sala Oval del Palau Nacional, seu del MNAC. Que l'autor del mitjó fos la gran patum de l'art català, **Antoni Tàpies**, no va ser un obstacle perquè es rebutgés aquell símbol de la quotidianitat.

Ara el Liceu pot tenir el seu mitjó, que en aquest cas serien les 170 argolles que l'artista **Frederic**

Amat vol posar a la doble façana del teatre, la que dóna a la Rambla i llisca cap al carrer de Sant Pau. Des que es va conèixer el projecte, ja hi ha hagut un cert enrenou per consideracions estètiques.

No obstant, abans d'arribar a examinar les qüestions artístiques o el mèrit de la proposta, cal fer altres reflexions. La façana va sobreviure a l'incendi del 1994. Han passat tres lustres des de la reobertura del teatre després de la reconstrucció. Segons els experts, defectes estructurals deguts a la seva exposició a la meteorologia aconsellen la restauració del símbol extern del teatre. A aquesta necessitat s'hi afegeix una altra qüestió. La façana llueix poc. Té poca visibilitat.

Tenint en compte que les arques del Liceu estan buides, la primavera passada el teatre va llançar la campanya *Dóna llum al Liceu* amb l'objectiu de recollir fons per a la restauració i donar a la façana una il·luminació integral que permetés jugar amb diferents intensitats i colors. El cost de l'obra era de 450.000 euros i els primers 69.000 es van recaptar en un sopar a l'americana, a raó de 250 euros el cobert i amb **Plácido Domingo** de ganxo.

La restauració canònica estava encarrilada. Els arquitectes **Lluís Dilmé** i **Xavier Fabrè**, que ja havien col·laborat amb el desaparegut **Ignasi de Solà-Morales** en la reconstrucció del teatre, van guanyar el concurs per a l'obra. I ara, de sobte, apareix **Amat** amb

un finançador de la seva idea, el col·leccionista **Josep Suñol**, que segons sembla posarà els 300.000 euros que costaran els anells.

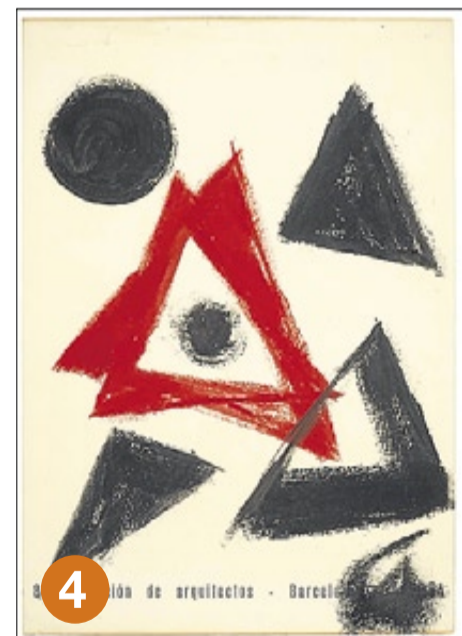
En el passat el Liceu ha pogut fer coses malament però, per exemple, va posar a concurs, com ha de ser, la decoració del sostre de la sala (que va guanyar **Perejaume**), com bé sap el mateix **Amat**, que s'hi havia presentat. Ara no hi ha hagut concurs per a una intervenció de gran calat urbà en un frontis situat en un dels llocs privilegiats de Barcelona com és la Rambla. Es tracta a més d'una façana que no permet gaires canvis pel fet d'estar qualificada com a bé cultural d'interès nacional.

► El projecte d'Amat per al Liceu.

Un concurs va donar a **Perejaume**, i no a **Amat**, la decoració del sostre. Ara el projecte d'Amat per a la façana arriba sense ell

¿Era suficient la llum verda de la comissió executiva del teatre i la del consorci a un pla que se superposa al de la restauració canònica, aprovat amb anterioritat, que ja contemplava la visibilitat més gran de la façana? Si d'això últim es tracta, ¿no n'hi ha prou amb la recuperació de les quatre vidrieres modernistes del Cercle del Liceu que ara seran visibles des del carrer de Sant Pau? I una última pregunta, ¿no és més important el que passa a dins del teatre que el seu aspecte exterior? Amb els 300.000 euros que costarien les argolles es podrien comprar nous instruments per a l'orquestra. Per exemple. ≡

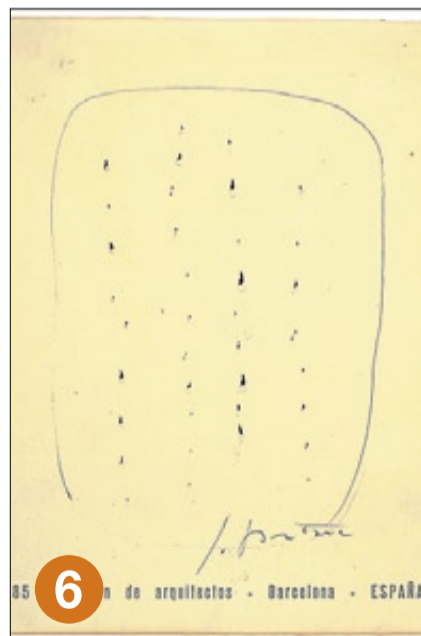
4

ión de arquitectos - Barcelona

5

ión de arquitectos - Barcelona - ESPAÑA

6

ión de arquitectos - Barcelona - ESPAÑA

venda», puntualitza Lluís Comerón, degà de la institució.

Els dibuixos van decorar durant un temps el club del col·legi, a la setena planta de l'actual edifici. Va ser així fins que en van desaparèixer sis: els firmats per Manolo Millares, Albert Ràfols Casamada, Antoni Cumella, Josep Llorens Artigas, Antonio Bonet i Parvine Curie. Després es va decidir guardar-los a l'arxiu. Han estat allà fins ara. Però els

Els fons recorren l'art de mitjans del XX i inclouen creacions de **Miró**, **Calder**, **Fontana** i **Morandi**, entre altres

alumnes de la promoció que sobreviuen, 11, feia cinc anys que lluitaven per exposar-los i ja havien rebut diverses negatives fins que van aparèixer **Combalía** i la **Fundació Vila Casas**. «A més d'una gran satisfacció i alegria, veure'ls aquí és una mostra d'agraïment als artistes», afirmen **Saavedra** i **Sen Tato**. I és que amb les presses per marxar de viatge, se'ls va oblidar agrair uns regals tan valuosos. ≡